

CE SE ÎNTÂMPLĂ DUPĂ MOARTE?

Pentru ființele umane moartea este un dușman, un subiect care generează frică și suferință. Acestea au încercat mereu să evite o realitate apăsătoare și s-au consolatat adesea cu ideea că omul are un suflet nemuritor, un suflet capabil să supraviețuiască morții. Religiile păgâne ale antichității prezintă mărturie asupra tenacității acestor credințe. Când puneau mortul în sarcofag, egiptenii îi puneau acolo, câteodată, nu numai armele personale, (de care se considera că va avea nevoie în cursul călătoriei sale de dincolo de moarte), ci și soția și servitorii săi. Religiile nordice susțineau că pentru luptătorii viteji, căzuți în luptă, ar exista un loc numit Walhalla, un loc de glorie și de sărbătoare. Musulmanii credeau că mijlocul sigur de a ajunge în rai era acela de a ucide necredincioșii. Ei mai credeau că în rai oricine poate să se bucure de un număr nelimitat de femei. O credință aproape unanimă printre „creștini“ este aceea că după moarte se merge la cer. Trebuie să facem două observații. În primul rând, credința în nemurirea sufletului, într-un fel sau în altul, a fost foarte răspândită printre oameni, ceea ce explică așa de ușor faptul că ea răspunde în mod evident unei imperioase dorințe a inimii omenești. În al doilea rând, această credință nu are nimic care să fie în mod necesar și exclusiv creștin, atâta timp cât ea s-a răspândit în toate religiile și în toate popoarele.

Dar, ce se va întâmpla după moarte?

Unde ar trebui să căutăm un răspuns veridic la această întrebare neliniștitoare? Oare, în filozofiile omenești? Dar, la ce bun să întrebi omul despre propriul său destin? Cum ar putea el să știe adevărul despre acesta? Și, de altfel, filozofii se contrazic. Nu este evident că, dacă există un răspuns definitiv la această întrebare, acesta trebuie să provină dintr-o sursă supraomenească și, că altminteri, răspunsul nu ar avea nici o valoare? Dar, unde am putea să găsim această sursă? Numai Biblia poate să răspundă acestei trebuințe fundamentale. Carte cu adevărat extraordinară, chiar unică în literatura lumii, Biblia pretinde să explice de o manieră definitivă atâtea probleme de importanță esențială pentru toți oamenii, ca: originea lumii și a rasei umane, suferința, moartea și planul divin pentru mântuirea noastră. Autorii Bibliei nu și-au arogat niciodată gloria de a fi putut să scrie conform propriilor lor cunoștințe, deoarece ei s-au numit cu toții supușii lui Dumnezeu, Dumnezeu care vorbea prin ei. Iată deci că am găsit această sursă supraomenească de care cu toții avem nevoie. Dacă Biblia are ceva să ne spună despre destinul omului după moarte, acest lucru este bine să-l cunoaștem.

Dar înainte de toate, există o eroare foarte gravă, care trebuie să fie evitată. Aceasta constă în faptul de a încerca să înțelegi Biblia pretinzând cuvintelor sale un sens care nu este de loc biblic. De exemplu, pentru majoritatea oamenilor, cuvântul „suflet“ înseamnă o componentă

nemuritoare a personalității umane, care supraviețuiește morții, căci omul nu moare cu adevărat ci el continuă să trăiască într-o „lume mai bună, dincolo de ceruri“. În același timp este indispensabil de a înțelege adevăratul sens al cuvintelor ebraice și grecești, care s-au tradus prin cuvântul „suflet“, în Biblia românească. A proceda într-alt fel înseamnă a te lăsa inevitabil indus în eroare. Din fericire pentru noi, a preciza adevăratul sens al acestor cuvinte atât de importante nu este o sarcină foarte grea. Pe scurt, ceea ce trebuie făcut este de a lăsa Biblia să se explice ea însăși, fără a încerca a impune vreun sens sugerat de noi.

Originea naturii umane

Deoarece noi vrem să precizăm adevărata natură a omului, pare destul de logic să ne referim imediat la pasajul din Geneza, în care se vorbește despre creație:

„Și Domnul Dumnezeu a făcut pe om din țărâna pământului, i-a suflat în nări suflare de viață și omul a devenit un suflet viu“ (Geneza 2:7).

Iată o origine destul de umilă: omul fu făcut din țărână pentru ca el să știe cu claritate că, prin natura sa, el aparține pământului. Dar, ce era acea suflare de viață pe care Dumnezeu a suflat-o în nările sale și ce este acela un „suflet viu“? Ori, ebraicul *nephesh*, tradus în acest verset prin cuvântul „suflet“ are sensul de „suflare, respirație“ și se folosește pentru o ființă, animal sau om, care trăiește prin suflare, prin respirație. De aceea, acest cuvânt se întâlnește de mai

multe ori în primul capitol al Genezei, tradus prin cuvântul „viețuitoare“:

„Și Dumnezeu a zis: Să mișune apele de **viețuitoare** (*nephesh*) . . .
Și Dumnezeu a zis: Să dea pământul **viețuitoare** (*nephesh*) după specia lor . . . Și tuturor animalelor pământului, tuturor păsărilor cerului și tuturor vietăților care se mișcă pe pământ, care au în ele o **sufflare de viață** (*nephesh chayah* = suflet viu), le-am dat ca hrană toată iarba verde . . . “ (Geneza 1:20, 21, 24, 30).

Din studiul acestui pasaj, reiese la fel de clar că omul, la fel ca viețuitoarele, este un „suflet viu“, o creatură care trăiește prin respirația sa, având ca și ele o „suflare de viață“. Și, de vreme ce Dumnezeu a dat la fel această suflare de viață tuturor viețuitoarelor, rezultă că aceasta nu înseamnă în nici un fel că le-a dat nemurire ci pur și simplu le-a dat această viață fizică și naturală de care se bucură, fără deosebire, oameni și animale.

Oamenii și animalele se aseamănă

Numeroase pasaje biblice subliniază această învățătură de o importanță fundamentală. Conform acesteia, omul se aseamănă prin natura sa cu animalele. În intervalul de timp care a precedat potopul, „răutatea omului era mare pe pământ și toată imaginația gândurilor din inima lui era în fiecare zi numai răutate . . . Pământul era stricat înaintea lui Dumnezeu, pământul era plin de violență . . . căci orice făptură își stricase calea pe pământ“ (Geneza 6:5,11-12), până-ntr-atât încât nu

mai exista un alt remediu decât acela de a distruge aproape complet rasa umană. De unde, cuvintele lui Dumnezeu adresate lui Noe:

„Și iată că Eu voi face să vină un potop de ape pe pământ, ca să distrugă **orice făptură** de sub cer, **care are suflare de viață**; tot ce este pe pământ va pieri“ (Geneza 6:17).

„Voi șterge astfel de pe fața pământului toate făpturile pe care le-am făcut“ (Geneza 7:4).

Astfel, „a pierit orice făptură care se mișca pe pământ și **toți oamenii**. Tot ce avea **sufolare de duh de viață în nările sale** . . . a murit. Toate făpturile care erau pe fața pământului au fost distruse **de la om** până la vite, până la reptile și până la păsările cerului; au fost distruse de pe pământ . . .“ (Geneza 7:21-23).

Sensul acestui limbaj categoric nu poate fi pus la îndoială: acela că oamenii și animalele au o soartă identică. Ei pier în același fel. Ideea că oamenii supraviețuiesc în vreun fel morții, ca urmare a „sufletului lor nemuritor“, nu se găsește nicăieri în această narațiune.

Eclesiastul are un pasaj la fel de categoric:

„Am zis în inima mea că acestea se întâmplă numai pentru fiii oamenilor, ca Dumnezeu să-i încerce și ei înșiși să vadă că nu sunt decât niște animale. Căci soarta fiilor oamenilor și a animalelor este aceeași; aceeași soartă au amândoi: cum moare unul, așa moare și celălalt, toți au

aceiași suflare și omul nu întrece cu nimic pe animal; căci totul este deșertăciune. **Toate merg la un loc**; toate au fost făcute din țărână și **toate se întorc în țărână . . .**“ (Eclesiast 3:18-20).

Mai clar decât așa nu se poate spune. Nu există aici nici o idee de supraviețuire după moarte. În mod asemănător, psalmistul povestește în Psalmul 104 în ce măsură creația animală și umană depinde de bunătatea lui Dumnezeu:

„ . . . toate fiarele pădurilor se pun în mișcare. Puii de lei răcnesc după pradă și își cer hrana de la Dumnezeu . . . Omul iese la lucrul său și la munca sa . . . Toate acestea Te așteaptă . . . Le iei tu suflarea, ele mor și se întorc în țărâna lor.“

Și psalmistul, înțelegând că această soartă este împărtășită atât de om, cât și de animale, strigă:

„Voi cânta Domnului **cât voi trăi**, voi cânta psalmi, Domnului meu, **cât voi fi**“ (Psalm 104:20-21, 23, 27, 29, 33).

La fel și în Psalmul 49:

„Gândul lor lăuntric (al nebulului și al prostului; vezi versetul 10) este că veșnice le vor fi casele . . . Dar, omul pus în cinste nu rămâne, **ci este ca dobitoacele care pier**“ (Psalm 49:11-12).

În ultimul verset al aceluiași psalm, se găsește o mică paranteză foarte semnificativă: „Omul pus în cinste și **fără pricepere** este ca dobitoacele care pier“ (verset 20).

Atunci, pentru a fi superior animalelor, ceea ce-i trebuie omului, este „priceperea“. Lucru ce nu înseamnă numai de a avea capacitatea de gândire, ci de a avea și putere de înțelegere a lucrurilor spirituale. Iată deci explicația din Geneza 1:26:

„Și Dumnezeu a zis: Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră.“

Omul nu a fost de la început dotat cu un „suflet nemuritor“, ci, mai curând cu capacitatea de a înțelege valorile morale, capacitate de care animalele nu dispun.

Putem concluziona că natura fizică a omului este identică cu cea a animalelor. De asemenea, că amândoi trăiesc prin respirație și că după moarte „ei se întorc în țărână“. Însă omul ar putea să ajungă la o „pricepere“, care l-ar putea face superior animalelor.

Morții fără cunoștință

Înainte de toate, Biblia este logică. De vreme ce omul încetează totalmente să trăiască din momentul morții sale, el nu mai poate să gândească, nici să simtă, nici să reacționeze în vreun fel; el este fără cunoștință. Este ceea ce ne spune Ecclesiastul: „... De aceea este și nebulie în inima fiilor oamenilor, tot timpul cât trăiesc. Și după aceea? Se duc **la cei morți**. Căci, pentru cel care este împreună cu cei vii, este nădejde; căci un câine viu face mai mult decât un leu mort. Cei vii măcar știu că vor muri; dar **cei morți nu știu nimic** și nu mai au nici o răsplătă, fiindcă până și amintirea li se uită. Și dragostea lor, și ura lor, și invidia lor, de mult au și pierit, și ei niciodată nu vor

mai avea parte de tot ce se face sub soare“ (Ecclesiast 9:3-6).

Dacă un suflet nemuritor ar fi continuat să existe după moarte, nu ar fi trebuit să credem că acesta va fi partea esențială a omului? Deci, cum să afirmăm că persoana moartă nu mai are nici dragoste, nici ură? Nu se crede în mod obișnuit că mortul este mai apt să servească lui Dumnezeu după decesul său, decât înainte? Cum a putut, deci, psalmistul să scrie:

„Întoarce-te Doamne, eliberează-mi sufletul (= viața mea). Mântuiește-mă, pentru îndurarea Ta! Căci în moarte **nu este aducere aminte de Tine**; și în Locuința Morților cine Te va lăuda? (adică în mormânt)“ (Psalm 6:4-5).

Regele Ezechia, care era în pragul morții, primește de la Dumnezeu acest cuvânt, prin prorocul Isaia:

„... căci vei muri și nu vei trăi“ (Isaia 38:1).

S-a arătat Ezechia bucuros în așteptarea ascensiunii sale la cer, pentru a-i servi acolo mai bine Dumnezeului său? Ba, din contră. „Nu voi mai vedea pe Domnul, pe Domnul, în pământurile celor vii; cu acei ce locuiesc unde totul a încetat să fie, nu voi mai vedea vreun om . . . Îmi simt firul vieții tăiat ca de un țesător, care m-ar rupe din țesătura lui“ (Isaia 38:11-12).

După ce Dumnezeu i-a prelungit viața, Ezechia a exclamat:

„... Tu ai găsit plăcere să-mi scoți sufletul (viața), din groapa

nimicirii (mormântul) . . . Căci, nu Locuința Morților te laudă, nu moartea te sărbătorește și **cei care s-au coborât în groapă nu mai nădăjduiesc în adevărul Tău.** Cel viu, da, cel viu Te va lăuda, ca mine astăzi“ (Isaia 38:17-19).

Dovezile din aceste pasaje nu admit nici un fel de îndoieli: morții nu mai sunt în stare să mai știe nimic.

Este deci absolut firesc (după exprimarea biblică) să spunem că morții „dorm“. În Daniel, cap. 12, se află unul din pasajele cele mai categorice din întreaga Biblie. Prorocul prezice pentru sfârșitul lumii „un timp de strâmtorare, cum n-a mai fost de când sunt popoarele și până la vremea aceasta“ (Daniel 12:1). Și prorocul adaugă, vorbind din nou despre aceeași epocă: „Mulți dintre cei care **dorm în țărâna pământului** se vor trezi: unii pentru viața veșnică și alții pentru rușine și dispreț veșnic“ (Daniel 12:1). Câtă claritate există în acest pasaj! Morții rămân în țărâna pământului. Fiind fără cunoștință, ei dorm până într-un anumit moment. Aceasta este o expresie figurată care se observă de nenumărate ori în Noul Testament. „Lazăr, prietenul nostru, doar me . . .“, spune Isus discipolilor săi. Isus vorbise despre moartea lui, adaugă evanghelistul (Ioan 11:11,13). Ștefan, martirizat de către evrei, „a adormit“ (Faptele Apostolilor 7:60). „Nu voim, fraților, să fiți în necunoștință despre cei care au adormit“, scrie Pavel către tesaloniceni (Notă: „aceia care dorm“ sau „aceia care sunt morți“) (1 Tesaloniceni 4:13).

În alte pasaje asemănătoare, diverse

versiuni ale Bibliei nu traduc întotdeauna într-o variantă exactă originalul grec, tâlmăcind „sunt morți“. Putem cita, ca exemplu, versiunea abatelui Crampon, care a tradus mai exact cuvântul grec, deoarece în original este vorba întotdeauna despre ideea de adormire.

„Căci, dacă credem că Isus a murit și a înviat, tot așa credem că Dumnezeu va aduce înapoi, împreună cu El, pe cei ce au adormit în Isus“ (Adică, El va învia din mormânt pe fideliu Sai supuși, adormiți) (1 Tesaloniceni 4:14).

„Noi cei vii care rămânem până la venirea Domnului, nu vom lua-o înaintea celor care au adormit“ (1 Tesaloniceni 4:15). (Adică, cei vii nu vor primi răsplata lor înaintea celor morți. Cu siguranță că apostolul nu credea ca morții să-și fi primit răsplata în cer).

„(Isus) s-a arătat la peste cinci sute de frați deodată, dintre care cei mai mulți sunt încă în viață, iar unii au adormit“, scrie Pavel, corintenilor (1 Corinteni 15:6).

„Și dacă Christos n-a înviat, credința voastră este zadarnică, voi sunteți încă în păcatele voastre și atunci, într-adevăr, cei care au adormit în Christos, au pierit“ (1 Corinteni 15:17-18).

(Ce pasaj tulburător! Dacă Christos n-a înviat, chiar cei care cred în El sunt pierduți!)

„Dar acum, Christos a înviat dintre cei morți, pârga **celor adormiți**“ (1 Corinteni 15:20).

Această mărturisire impresionantă nu mai lasă loc nici unei îndoieli. Morții, fiind fără cunoștință, dorm în țărâna pământului. Ei au uitat tot ceea ce se face pe pământ sau în cer.

Învieerea morților

Dacă n-ar exista aici, pentru slujitorul lui Dumnezeu, nici o altă perspectivă, decât somnul cel veșnic al mormântului, acesta ar fi avut cu adevărat de ce să fie disperat. Dar, pasajul deja citat din Daniel (12:1), lasă să se perceapă, în modul cel mai clar cu putință, posibilitatea unei vieți noi:

„Mulți dintre cei care dorm în țărâna pământului se vor trezi: unii pentru viața veșnică, și alții pentru rușine și dispreț veșnic.“

Aceasta este învățătura despre învierea morților și a judecății, bine cunoscută celui ce studiază Noul Testament. De altfel, aceasta nu era o învățătură străină credincioșilor din timpurile străvechi. Avraam, somat să-și jertfească fiul, era gata să se supună. Citim în Epistola către Evrei:

„(Avraam) socotea că Dumnezeu poate să-l învieze chiar și **dintre cei morți**“ (Evrei 11:19).

„Dumnezeule, cine este ca Tine?“ exclamă psalmistul, „dar ne vei da iarăși viața și ne vei scoate din adâncurile pământului“ (Psalm 71:20).

Sintagma „adâncurile pământului“ este un ebraism pentru „mormânt“. Psalmistul credea deci în învierea din morți. Isus s-a folosit de un limbaj foarte asemănător celui din Daniel 12:1:

„... vine ceasul când toți cei din morminte vor auzi glasul Lui (al Fiului Omului) și vor ieși din ele: cei care au practicat binele, pentru învierea vieții, iar cei care au făcut răul, pentru învierea judecății“ (Ioan 5:28-29).

Nu va fi vorba de a coborî dreptii din cer, ci de a-i învia acolo unde ei se vor găsi, **în morminte, în țărâna pământului** (Daniel 12:1), pentru ca ei să primească marea recompensă: viața eternă.

Orice cititor atent al Noului Testament știe că dogma învierii morților joacă un rol important în epistolele apostolului Pavel.

„Căci însuși Domnul, cu un strigăt de strângere laolaltă, cu glasul arhanghelului și cu trâmbița lui Dumnezeu, Se va coborî din cer și întâi vor învia cei morți în Christos“ (1 Tesaloniceni 4:16).

În prima sa epistolă către corinteni, apostolul Pavel a consacrat un întreg capitol, celebrul capitol 15, pentru a combate teza unora, că n-ar exista înviere și pentru a insista asupra caracterului literal pe care l-ar avea acest eveniment surprinzător.

Încă odată în plus, noi putem să apreciem logica Bibliei. Deoarece omul nu trăiește decât prin respirație, atunci când Dumnezeu îi ia suflarea, el moare și doarme în pământ. Dacă trebuie să-și reia viața, evident că aceasta se va face numai prin trezire, prin înviere. Însă, dacă „sufletul nemuritor“ se bucură deja de fericirea cerească, la ce-ar fi bună învierea trupestă? Un suflet plin de puritate și

de spiritualitate ar trebui să se coboare din „strălucitorul său lăcaș“, pentru a se uni cu resturile putrezite ale unui trup de carne? Este suficient numai să lansezi o asemenea idee pentru a vedea ridicolul acesteia. Din contră. Învățătura biblică este rezonabilă și concordă în mod admirabil cu experiența umană. Se simte întreaga forță a judecății divine: „dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit“ (Geneza 2:17) și „În sudoarea feței tale să-ți mănânci pâinea, până **te vei întoarce în pământ**, căci din el ai fost luat; căci țărână ești și în țărână te vei întoarce“ (Geneza 3:19).

Se înțelege de asemenea, pentru ce după încălcarea poruncii de către Adam și Eva, îngerii au împiedicat pe vinovați „să-și întindă mâna să ia și din pomul vieții, să mănânce din el și să trăiască în veci“ (Geneza 3:22).

Dacă noi credem că această moarte pronunțată asupra lui Adam și asupra Evei, nu era decât o formă în virtutea „sufletului lor nemuritor“, nu am putea noi să-l învinuim pe Dumnezeu de fraudă și minciună? Aceasta este o concluzie de neimaginat! Pentru că omul nu este decât o suflare, slab de trup și de duh, cineva apreciază urgența încurajării divine, adesea repetată, de a alege și a respinge răul:

„. . . ți-am pus înaintea“, a spus Moise israeliților „viața și moartea, binecuvântarea și blestemul . . .“ (Deuteronom 30:19).

„Și le-a zis: Duceți-vă în toată lumea și predicați Evanghelia la orice făptură! Cine va crede și va

fi botezat, va fi mântuit; dar cine nu va crede, va fi condamnat“ (Marcu 16:15,16).

Aceasta este alegerea, creatoare de neliniști, care se impune oricărui individ care cunoaște Cuvântul lui Dumnezeu. Aceasta este convingerea decăderii sale și a naturii sale coruptibile și în același timp, un avertisment de a se supune Creatorului său, pentru a putea să moștenească în final, viața veșnică.

„Da, dar . . .“

Cititorul atent, recunoscând întru-totul forța mărturiei biblice, deja citată, ar putea să se întrebe în mod firesc dacă în Biblie nu există pasaje care par să susțină teza nemuririi sufletului. Trebuie spus de îndată că există un număr infim de pasaje având această aparență. Noi vom examina în continuare două pasaje, dintre cele mai bine cunoscute, două cazuri date ca exemplu mereu de aceia care vor să le folosească drept probe pentru demonstrarea tezei mai sus amintite. Înainte de a le examina în detaliu, am face bine să ne reamintim învățătura biblică, deja parcursă, despre mortalitatea fundamentală și completă a omului, învățătură pe care evident nu am putea-o neglija, din rațiuni foarte importante. De asemenea trebuie să ne păzim întotdeauna să citim texte fără a studia contextul lor. Termenii biblici trebuiesc citați în sens biblic și nu într-alt sens. Acestea nu sunt decât precauții rezonabile care ne vor ajuta să evităm erorile. Cititorul va fi poate puțin surprins să constate că odată supuse unui asemenea examen, textele alese de către adepții teoriei nemuririi sufletului, nu susțin deloc această teză.

Cazul tâlharului răstignit alături de Isus este poate cel mai semnificativ. Se cunosc detaliile. (A se vedea Luca 23:39-43). Simțind că i se apropie moartea, tâlharul se întoarce spre Isus și îi zise:

„Adu-Ți aminte de mine Doamne, când vei veni în împărăția Ta!“

Și Isus i-a răspuns:

„Adevărat îți spun că astăzi vei fi cu Mine în rai.“

Pentru cei care susțin teza nemuririi sufletului, întreaga valoare a acestui pasaj depinde de **timpul** împlinirii promisiunii făcute de Isus, răufăcătorului. Însă, dacă numai reflectăm puțin, ne dăm seama că dificultățile nu lipsesc. Mai întâi, acest pasaj pare să susțină o idee care este contrară, în totalitate, învățaturii generale a Bibliei, în conformitate cu numeroasele pasaje, citate anterior.

Apoi, unde era Isus, după moartea sa, în acea zi? La cer? Trebuie să admitem ceea ce Biblia ne relatează:

„Căci, după cum Iona a stat trei zile și trei nopți în pânțele peștelui cel mare, tot așa Fiul Omului va sta **trei zile și trei nopți în inima pământului**“ (Matei 12:40).

„Inima pământului“ este un idiotism ebraic, care înseamnă „în mormânt“. De obicei se aduc obiecții că această afirmație nu s-ar aplica decât trupului lui Isus și că sufletul lui era în alt loc. Dar, trebuie să se recunoască sincer, mai întâi că termenul suflet, conform pasajelor deja citate, nu înseamnă decât „viață“ și nu comportă în nici un fel ideea nemuririi.

Apoi, că „sufletul“ sau viața, sau persoana lui Isus era cu siguranță în mormânt pe parcursul celor trei zile și nu în alt loc.

„Căci nu vei lăsa sufletul Meu Locuinței Morților și nu vei îngădui ca Sfântul Tau să vadă putrezirea“ (Faptele Apostolilor 2:27).

Petru, care citează aici un Psalm profetic, explică (în versetul 31), că David vorbea în acest Psalm de învierea lui Christos, zicând: „sufletul Lui nu va fi lăsat Locuinței Morților“, sau, mai corect, după originalul grecesc: „sufletul Său nu va fi părăsit“.

Nimeni nu se mai poate îndoi că, după moarte, sufletul lui Isus era în mormânt, de unde acesta a fost mântuit în momentul învierii Sale. Cuvântul „rai“ are de asemenea pentru cititorii moderni, un sens ceva mai diferit uzului biblic. Acest sens modern, admitând ideea unei locuințe în care morții se bucură de o fericire veșnică, este de fapt un sens foarte vechi deoarece el și-a avut originea în religiile păgâne ale antichității. În Vechiul Testament cuvântul „pardes“ este de origine persană și înseamnă în ebraică „grădină“:

„mi-am făcut grădini (pardes) și parcuri“ (Eclesiastul 2:5);

„mlădițele tale sunt o grădină (pardes) . . .“ (Cântarea Cântărilor 4:13).

De o importanță capitală sunt următoarele două pasaje:

„Și se va spune atunci: Țara aceasta pustiită a ajuns ca grădina (pardes) Edenului“ (Ezechiel 36:35).

„Tot astfel, Domnul va mângâia

Sionul . . . El va face pustia Lui ca Edenul și pământul lui uscat ca o grădină (pardes) a Domnului“ (Isaia 51:3).

Aici, este vorba despre epoca instaurării împărăției Domnului, epocă în care Palestina se va asemăna, datorită fertilității sale, cu o grădină, cu un „pardes“, va fi un rai. Astfel înțeles, răspunsul dat de Isus tâlharului, devine mai clar:

„Adu-ți aminte de mine“, a zis tâlharul, „când vei veni în împărăția Ta!“

Trebuie subliniat faptul că tâlharul nu se aștepta să plece de pe pământ pentru a-l întâlni pe Isus într-un alt loc. El se aștepta ca Isus să vină să domnească. Altfel spus, el cunoștea profețiile prorocilor despre instaurarea împărăției lui Dumnezeu pe pământ. Isus îl asigură pe tâlhar că dorința lui va fi îndeplinită.

„Adevărat îți spun că astăzi vei fi cu Mine în rai“, ceea ce echivalează cu a spune: „în împărăția Mea“.

Dar, ce înseamnă cuvântul „astăzi“? Aici, trebuie să se țină cont de faptul că în diferite versiuni și manuscrise, punctuația este un fenomen destul de recent. Aceasta nu exista înainte de secolul al IX-lea d.C. În manuscrisul grecesc, cuvintele sunt scrise în felul următor:

ADEVĂRAT ÎȚI SPUN CĂ ASTĂZI VEI FI CU
MINE ÎN RAI

Cititorului îi va fi greu să decidă cum va trebui să citească. Fie: „Adevărat îți spun, astăzi vei fi cu Mine în rai“, fie „Adevărat îți spun astăzi, vei fi cu Mine

în rai.“ Dar, este foarte clar, că așezând virgula înainte sau după cuvântul astăzi, aceasta înseamnă a schimba în întregime sensul cuvântului. Ori, în textul grecesc, cazul este mai favorabil celei de-a doua versiuni (Adevărat îți spun astăzi, vei fi cu Mine în rai“), ceea ce nu este cazul în traducerea românească. În Noul Testament nu lipsesc expresii asemănătoare în care traducătorul nu a ezitat să alipească adverbul „astăzi“ verbului precedent și nu verbului următor. Un asemenea exemplu îl întâlnim în Faptele Apostolilor 26:29:

„ . . . să dea Dumnezeu ca nu numai tu, ci toți care mă ascultați astăzi, să fiți așa cum sunt Eu . . . “

Stilul acestei exprimări seamănă într-un tot al aceluia din pasajul pe care noi tocmai l-am examinat.

În sfârșit, nu este fără importanță să constați că Isus se folosea în cuvintele sale, de o expresie ebraică: „Eu îți spun astăzi“, din care, mai mult de patruzeci de exemple se întâlnesc într-o singură carte, Deuteronomul. Aceasta este o afirmație solemnă.

În definitiv, sensul pasajului este destul de clar. Tâlharul l-a rugat pe Isus să-l ajute să intre în împărăția pe care acesta o va instaura pe pământ. Isus i-a răspuns solemn că dorința lui i se va realiza. Luat astfel, pasajul concordă admirabil cu învățătura Bibliei și dificultățile dispar.

Să examinăm acum pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr, al cărei conținut cititorul îl va găsi în Luca 16:19-31.

Mai întâi, avem noi de-a face cu o

pildă sau cu o istorie adevărată? În primul verset al aceleiași capitol, citim: „Și Isus a mai spus ucenicilor Săi: era un om bogat, care avea un administrator . . .“

Fără îndoială că, în continuare, va urma o pildă. Și în versetul 19, numai Isus vorbește ucenicilor săi: „Și iată un om bogat . . .“

Anumite detalii ale acestei povestiri, luate literal, ar da un oarecare aer de neverosimilitate. Se poate crede cu adevărat că dreptii și nedreptii vor merge, după moarte, în două locuri diferite dar în același timp atât de apropiate unul de altul, încât ei pot conversa între ei? Și că dreptii contemplă, fără să se emoționeze, spectacolul celor nedrepti dați pradă chinurilor focului neiertător? Și că un credincios ca Lazăr să fie în sânul lui Avraam? Nu ne rămâne decât să întocmim o listă cu asemenea discordanțe pentru a înțelege că aici avem de-a face cu o parabolă.

În plus, aceasta este o parabolă în care Domnul Isus nu a inventat detaliile. Evreii, reântorși în Palestina în secolele al VI-lea și al V-lea înainte de Christos, după exilul babilonian, au adus cu ei credințe noi, inspirate nu din Sfintele lor Scripturi ci din religia păgână a învingătorilor lor, babilonienii. Josefus Flavius scrie în primul secol al erei noastre o istorie israelită în care se găsește, printre altele, o expunere foarte detaliată a credințelor iudaice contemporane. Conform acestora, sufletele dreptilor și nedreptilor erau ținute în „Hades“ (cuvânt grecesc care înseamnă „Iad“) unde ele erau plasate pe seama îngerilor. Dreptii erau duși în sânul

lui Avraam iar nedreptii într-un loc de suferință, ceea ce nu-i împiedica să poată vorbi unii cu alții. Nu ne rămâne decât să luăm în considerare astfel de idei pentru a observa o uimitoare asemănare care există între ele și detaliile parabolei istorisite de Isus. Devine deci clar că Isus, povestind această parabolă, se servea de ideile fariseilor înșiși.

În concluzie, este necesar ca aceste idei să fie în mod obligatoriu adevărate? Nu, evident. Căci Isus spunea parabolele nu pentru a fi acceptate ca adevărate toate detaliile din care ele erau compuse, ci pentru a face de fiecare dată să iasă în relief o lecție fundamentală. Un astfel de exemplu este în pasajul de mai jos în care, în ultimul verset, Isus adresa evreilor avertismentul cel mai solemn:

„Dacă nu ascultă pe Moise și pe proroci, nu vor fi înduplecați nici chiar dacă ar învia cineva dintre cei morți“ (Luca 16:31).

Isus, care condamna adesea tradițiile fariseilor, se folosea în această parabolă de propriile lor credințe pentru a-i reduce la tăcere. Cine nu se miră de această metodă! După ce le spusese parabola semănătorului, Isus le-a zis ucenicilor Săi:

„Vouă v-a fost dat să cunoașteți tainele Împărăției lui Dumnezeu, dar celorlalți li se vorbește în pilde, ca măcar să vadă, să nu vadă și, măcar să aud, să nu înțeleagă“ (Luca 8:10).

Celor care țineau neapărat să-și aperse ideile lor false, el i-a lăsat să rămână în eroare. Așa este cazul fariseilor. Cei sinceri vor căuta să înțeleagă cuvintele

lui Isus. Lor le va fi dat să cunoască misterele Împărăției lui Dumnezeu.

Trebuie să recunoaștem deci că nici un pasaj, o dată cercetat și înțeles, nu susține teza nemuririi sufletului. Același lucru reiese și din alte versete citate din când în când de către apărătorii acestei teze. Un examen atent dezvăluie întotdeauna că aici nu este nimic referitor la nemurirea sufletului. Aceasta este o dogmă despre care Biblia nu ne pomenește nimic.

REZUMAT

Din studiul de mai sus rezultă faptul că o doctrină foarte răspândită, considerată de bază în creștinătate, aceea de a ști că omul posedă un suflet nemuritor e o doctrină în totalitate falsă. Și mai trebuie știut că urmările care decurg din ea sunt foarte grave.

Mai întâi, crezându-se deja înzestrați într-un fel oarecare cu nemurire, oamenii au tendința de a se considera drept foarte prețioși în fața lui Dumnezeu, în virtutea simplului fapt că sunt oameni. Eroare grosolană! Această constatare este contrară întru-totul învățaturii Bibliei. După Cuvântul lui Dumnezeu, omul este făcut din țărână, țărână în care acesta se va întoarce după moarte, din cauza naturii sale păcătoase și muritoare. Aceasta nu va fi decât atunci când el va înțelege cu adevărat această dogmă fundamentală și își va da seama în același timp de micimea și de puțină sa valoare. Numai atunci el va fi cu adevărat în stare să se apropie de Dumnezeul său.

Rezultă de asemenea că Purgatoriul

este un mit inspirat din religia păgână a antichității iar cultul „sfinților“ este o pierdere de timp, ca să nu zicem mai rău despre aceasta, deoarece sfinții, nefiind decât oameni, ei „dorm în țărâna pământului“ (Daniel 12:2), ca și restul umanității muritoare.

Apoi nemurirea se revelează ca un „dar gratuit“ al lui Dumnezeu, dar care este acordat numai în anumite condiții. De aici rezultă importanța capitală de a ști care sunt aceste condiții și de a cunoaște învățătura Bibliei, învățatură, care singură poate să ne instruiască despre acestea. „Voi fi sfințit în cei ce se apropie de Mine“, spune Dumnezeu lui Israel, în Levitic 10:3. Cum poate omul păcătos și muritor să-și aroge dreptul de a pune propriile sale condiții pentru a se apropia de Creatorul său?

În sfârșit, noi suntem acum în stare de a înțelege bine caracterul indispensabil al sacrificiului lui Isus Christos. Moartea Fiului lui Dumnezeu nu a fost un gest zadarnic. El nu s-a supus uriașei încercări a „crucii“ pentru „a salva“ pe oamenii deja dotați cu suflet nemuritor, care nu ar fi avut nevoie de sacrificiul său. Iată la ce absurditate ne conduce credința populară. Adevărul este că oamenii au nevoie în realitate de mântuire, mântuire care le este oferită numai prin credința în Domnul Isus Christos. „În nimeni altul nu este mântuire, căci nu este sub cer alt Nume dat oamenilor în care trebuie să fim mântuiți“ (Faptele Apostolilor 4:12).

Sufletul întregii Evanghelii este această „putere a lui Dumnezeu pentru mântuirea fiecăruia care crede“ (Romani 1:16).

Dar, cum să înțelegem lucrarea lui Christos, fără a înțelege necesitatea absolută a mântuirii pentru membrii unei rase umane decăzute și muritoare?

Că această falsă credință s-a răspândit în lumea așa-zisă creștină în așa fel încât mulți oameni sunt induși în eroare, nu este de mirare! Oamenii nu au respectat niciodată un timp mai îndelungat adevărurile divine. Ei le-au schimbat întotdeauna și le-au denaturat. Să ne reamintim avertismentul solemn lansat de apostolul Pavel:

„Căci va fi un timp când oamenii nu vor suferi învățătura sănătoasă, ci . . . își vor întoarce urechea de la adevăr și se vor îndrepta către basme“ (2 Timotei 4:3-4).

Filozofiile omenesti, laice sau confesionale, nu au nici o valoare prin ele însele. Noi să ne lăsăm numai în seama Cuvântului lui Dumnezeu, Cuvânt care este singur capabil să ne instruiască și să ne lumineze slăbiciunile noastre naturale și, în același timp, să ne facă să știm condițiile de neînlocuit ale mântuirii prin Isus Christos.

Iată mai jos o selecție a câtorva pasaje din multitudinea de pasaje din Biblie, în care se spune că sufletul omenesc este muritor:

„ . . . el să fugă . . . pentru ca nu cumva răzbunătorul sângelui . . . să-l lovească de moarte . . .“ (Ebr:

„să nu-i omoare sufletul“) (Deuteronom 19:6-7).

„ . . . l-a lovit așa încât i-a pricinuit moartea“ (Ebr: „de a-i omori sufletul său“) (Deuteronom 19:11).

„Să mor împreună cu filistenii!“ (Ebr: „Ca sufletul meu să moară!“) (Judecători 16:30).

„ . . . își pierd sufletul . . .“ (Ebr: „Sufletul lor moare“) (Iov 36:14).

„Căci tot la generația părinților săi va merge . . .“ (Ebr: „sufletul va merge“) (Psalm 49:19).

„ . . . nu le-a cruțat sufletul de la moarte . . .“ (Psalm 78:50).

„ . . . Sufletul care păcătuiește, acela va muri“ (Ezechiel 18:4).

Ebraicul *nepesh*—„suflet“ se întâlnește de 754 ori în Vechiul Testament. În 326 din aceste pasaje se afirmă că sufletul este supus morții. În alte 203 pasaje, că el este în pericol de moarte. În 123 pasaje, că este salvat de la moarte, ceea ce înseamnă că moartea sufletului este posibilă.

Grecesul *psukhe* se întâlnește de 106 ori în Noul Testament. De 45 de ori, *psukhe*—„sufletul“ este supus morții. De 29 de ori, el este în pericol de moarte. De 16 ori, el este salvat de la moarte.

(Citate extrase din *Glosar despre suflet*, de Waller.)